

SOTSIOLOGIK MA'LUMOTLARNI QAYTA ISHLASH VA TAHLIL QILISH USULLARI

Botirova Zaynab Sattor qizi

*Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti
psixologiya va sotsiologiya kafedrasida sotsiologiya yo'nalishi talabasi
zaynabbotirova0901@gmail.com*

Anotatsiya: *Ushbu maqolada sotsiologik tadqiqotlarda yig'ilgan ma'lumotlarni qayta ishlash va tahlil qilishning zamonaviy usullari ilmiy jihatdan yoritiladi. Shuningdek, sifat tahlili usullari kontent-tahlil, diskurs-tahlil, tematik tahlil kabi yondashuvlarning mazmuni va sotsiologik tadqiqotlar samaradorligini oshirishdagi o'rni yoritib beriladi. Maqola yakunida ma'lumotlarni qayta ishlashda zamonaviy texnologiyalar va statistik dasturlarning imkoniyatlari hamda tadqiqot natijalarining aniqligini oshirishga qo'shadigan hissasi baholanadi. Ushbu ish sotsiologik tadqiqotlarda ma'lumotlar bilan ishlash madaniyatini shakllantirish va tahlil sifatini yuksaltirishga qaratilgan.*

Kalit so'zlar: *Sotsiologik tadqiqotlar, ma'lumot yig'ish, ma'lumotlarni tozalash, deskriptiv statistika, inferensial statistika, regressiya tahlili, tadqiqot natijalarini taqdim etish.*

KIRISH

Sotsiologik tadqiqotlar va ularning ahamiyati haqida umumiy ma'lumot beriladi. Shuningdek, ma'lumotlarni qayta ishlash va tahlil qilishning zarurligi va bu jarayonning ilmiy tadqiqotlardagi o'rni haqida fikr yuritiladi. Sotsiologik ma'lumotlarni qayta ishlash va tahlil qilish bir nechta ketma-ket bosqichlarni o'z ichiga oladi: dastlabki tozalash, kodlash, kompyuter dasturlariga kiritish, statistik yoki sifat tahlilini amalga oshirish va natijalarni talqin qilish. Har bir bosqich o'ziga xos metodik yondashuv va texnik ko'nikmalarni talab qiladi. Shu jarayonlarning ilmiy asosda tashkil etilishi tadqiqot natijalarining aniqligi, ishonchliligi va amaliy ahamiyatini oshiradi⁸⁴.

Zamonaviy sotsiologik tadqiqotlar jamiyatda sodir bo'layotgan ijtimoiy jarayonlar va ijtimoiy munosabatlarni chuqur o'rganish uchun keng ko'lamli empirik ma'lumotlarga tayanadi. Ushbu ma'lumotlar to'plami turli shakllarda — so'rovnomalar, intervyular, kuzatuvlar yoki rasmiy statistik manbalar orqali yig'iladi. Ammo sotsiologik ma'lumotlarning qiymati faqat ularni to'plash bilan belgilanmaydi; balki ularni ilmiy talablar asosida qayta ishlash, tizimlashtirish va tahlil qilish jarayoni orqali mazmunli xulosalar olish mumkin bo'ladi. Shu bois ma'lumotlarni qayta ishlash usullarini puxta bilish tadqiqotning ilmiy ishonchliligini ta'minlashda muhim omildir.

⁸⁴ Yuldasheva, G., & Yo'ldosheva, M. (2023). Raqamli iqtisodiyot va texnologiyalarni rivojlantirish asoslari. Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali, 5(Special issue), 236-240.

Ushbu maqola sotsiologik ma'lumotlarni qayta ishlash va tahlil qilishning asosiy metodlarini yoritish, ularning amaliy ahamiyatini ko'rsatish hamda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini ochib berishga qaratilgan. Mavzu nafaqat sotsiolog olimlar, balki jamiyatdagi ijtimoiy jarayonlarni ilmiy asosda tahlil qilmoqchi bo'lgan barcha mutaxassislar uchun dolzarb hisoblanadi⁸⁵.

Ma'lumotlar hajmi eksponent tarzda o'sib bormoqda va ma'lumotlarni qayta ishlash va tahlil qilishga bo'lgan ehtiyoj jadal o'sib bormoqda va kompaniyalar daromadni oshirish va innovatsiyalarni rivojlantirish uchun tobora ko'proq tahlilga bog'liq. Misol uchun, biznes aloqalari tobora raqamli bo'lib, ko'proq ma'lumotlar yaratiladi. Shunday qilib, tajribalarni shaxsiylashtirish, mijozlar ehtiyojini qondirish, xizmat ko'rsatishni yaxshilash, yangi va takomillashtirilgan mahsulotlarni ishlab chiqish va sotishni oshirish bo'yicha tushunchaga ega bo'lish uchun yangi imkoniyatlar mavjud. Bundan tashqari, biznes olamida va undan tashqarida ma'lumotlar fani ba'zan eng murakkab global muammolarni hal qilishga yordam beradi⁸⁶.

Ushbu soha ko'plab fanlarni birlashtiradi va ularning usullarini katta ma'lumotlar to'plamlaridan bilim olish uchun qo'llaydi, shunda ular asosli qarorlar qabul qilish va bashoratlarni yaratish uchun ishlatilishi mumkin. Ma'lumotni qazib olish nafaqat ma'lumotlar bo'yicha olimlarni, balki ma'lumotlar tahlilchilari, ma'lumotlar arxitektoralari, ma'lumotlar muhandislari, statistiklar, ma'lumotlar bazasi ma'murlari va biznes tahlilchilarni ham o'z ichiga oladi.

Ma'lumot olimi naqshlarni aniqlash, tushunchaga ega bo'lish, bashorat qilish va harakat rejalarini ishlab chiqish uchun katta ma'lumotlarni to'playdi, tahlil qiladi va sharhlaydi. Katta ma'lumotlar tahlili Katta ma'lumotlar xilma-xilligi, hajmi va olish tezligi oldingi ma'lumotlarni boshqarish usullarida mavjud bo'lgan qayta ishlash imkoniyatlaridan yuqori bo'lgan ma'lumotlar to'plami sifatida belgilanishi mumkin. Ma'lumotlar olimlari katta ma'lumotlarning ko'p turlaridan foydalanadilar. Ularda ba'zilar quyida keltirilgan⁸⁷.

Metod va materiallar. Matematika, statistika va ehtimollar nazariyasi . Ushbu ko'nikmalar ma'lumotlarni tahlil qilish, gipotezalarni sinab ko'rish va ma'lum turdagi naqshlarni tan olishga o'rgatilgan fayllar bo'lgan mashinani o'rganish modellarini yaratishga yordam beradi. Ma'lumotlar olimlari ma'lumotlardagi munosabatlarni aniqlash, ma'lumotlar haqida bashorat qilish va muammolarni hal qilish uchun o'qitilgan mashinani o'rganish modellaridan foydalanadilar. Modellarini noldan yaratish va o'qitish o'rniga ular avtomatlashtirilgan mashinani o'rganishdan foydalanishlari va tayyor ishlaydigan mashinani o'rganish modellariga kirishlari mumkin. Mavzu bo'yicha bilim⁸⁸ .

⁸⁵ Teshabaeva, O., Yuldasheva, G., & Yuldasheva, M. (2021). Development of electronic business in the republic of Uzbekistan. *Интернаука*, (3-3), 16-18.

⁸⁶ Maxnytkina O.V. Ierarxik tuzilishga ega zaif rasmiylashtirilgan ob'ektning rivojlanish traektoriyasini optimallashtirish // *Oltoy davlat universiteti yangiliklari*. 2013. No 1-1(77)

⁸⁷ Maltseva A.V. Boshqaruv qarorlarini qabul qilish uchun ma'lumotlarni tahlil qilishning zamonaviy usullari va texnologiyalaridan foydalanish (mehnat bozorini segmentatsiyalash muammosini hal qilish misolida // *Evrosiyo ma'muriy fanlar akademiyasining axborotnomasi*. 2010. No

⁸⁸ "Internet of Things in Smart Technologies for Sustainable Urban Development" - N.A.B.Abdul Rahman, Y.M.A.Rahman (2021)

Ma'lumotlarni biznes natijalarini yaxshilashga yordam beradigan amaliy tahlilga aylantirish uchun ma'lumot olimi domen bilimiga ega bo'lishi kerak, ya'ni sanoatda va o'z kompaniyasida nima sodir bo'layotganini tushunishi kerak. Quyida ma'lumotlar olimlari o'zlarining domen bilimlarini sanoat muammolarini hal qilish uchun qanday qo'llashlari mumkinligiga misollar keltirilgan. Ma'lumotlarni tozalash Odatda, bu bosqich eng ko'p vaqtni oladi.

Modellashtirish uchun ma'lumotlar to'plamini yaratish uchun ma'lumot olimi barcha ma'lumotlarni bir formatga aylantiradi, ularni tartibga soladi, kerak bo'lmagan narsalarni olib tashlaydi va etishmayotganini almashtiradi. Ma'lumotlarni tozalagandan so'ng, ma'lumot olimi uni o'rganishni boshlaydi. U ma'lumotlar elementlari qanday bog'liqligini va ular va taxmin qilingan qiymatlar (yorliqlar deb ataladi) o'rtasida qanday statistik munosabatlar kuzatilganligini tushunish uchun statistik tahlil usullaridan foydalanadi. Prognoz yorlig'i miqdoriy qiymat bo'lishi mumkin, masalan, kelajakdagi xarajatlar yoki parvozning bir necha daqiqada kechikishi davomiyligi. O'rganish va tayyorlash odatda interaktiv tahlil va ma'lumotlarni vizualizatsiya qilishni o'z ichiga oladi. Odatda, Python⁸⁹ va R kabi tillar ushbu maqsadlar uchun, interaktiv vositalar va ushbu vazifalar uchun maxsus mo'ljallangan muhitlarda qo'llaniladi. Ma'lumotlarni ko'rish uchun ishlatiladigan skriptlar odatda Jupyter Notebook kabi maxsus muhitlarda joylashtiriladi. Ushbu vositalar ma'lumotlar olimlariga ma'lumotlarni va hujjatlarni dasturiy ravishda ko'rish va ular kashf etgan naqshlarni almashish imkonini beradi

Muhokama. Ma'lumotlarni qayta ishlash va tahlil qilish jarayonlari O'z loyihalarini amalga oshirish uchun ma'lumotlar olimlari quyidagi jarayonga o'xshash jarayonga rioya qilishlari kerak.

Biznes muammosini aniqlang Ma'lumotlar bo'yicha olimlar hal qilinishi kerak bo'lgan muammo yoki javob berilishi kerak bo'lgan savolni, shuningdek, loyiha maqsadlari va yechim talablarini aniq belgilash uchun manfaatdor tomonlar bilan ishlaydi. Analitik yondashuvni aniqlash Biznes muammosini tushunish asosida ma'lumotlar olimi analitik yondashuvni tanlaydi: tavsiflovchi, hozirgi holat haqida ko'proq ma'lumot olish; diagnostika, nima sodir bo'layotganini va nima uchun ekanligini tushunish; bashorat qilish, kelajakda nima bo'lishini bashorat qilish; muammoni qanday hal qilishni tushunish uchun ko'rsatma⁹⁰.

Ma'lumotlarni qabul qilish Ma'lumot olimi kerakli natijaga erishish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni aniqlaydi va oladi. Bu ma'lumotlar bazalarini so'rash, veb-saytlardan ma'lumotlarni yig'ish (veb qirqish) yoki fayllardan ma'lumot olish bo'lishi mumkin. Ma'lumotlar ichki foydalanish uchun mavjud bo'lishi mumkin, lekin sotib olish kerak bo'lishi mumkin. Ba'zi hollarda tashkilotlar loyihani muvaffaqiyatli boshlash uchun yangi ma'lumotlarni to'plashlari kerak bo'lishi mumkin.

⁸⁹ S. J. Simske: "XML va XML-ma'lumotlardan foydalanib, hujjatlarni jismoniy, mantiqiy va taqdimot darajalarida tushunish",

⁹⁰ Berger, J. va A. Diekmann (2015), "Nisbiy umidsizlik mantig'i, Boudonning raqobat modeli va eksperimental dalillar", *European Sociological Review*, 31, 725-737.

Ma'lumot olimi retsept yoki tavsifiy modelni yaratadi va o'qitadi, so'ngra savolga javob berishi yoki biznes muammosini hal qilish uchun uni sinovdan o'tkazadi va baholaydi. Oddiy ma'noda model - bu kirishni qabul qiladigan va chiqishni ishlab chiqaradigan kod qismidir. Mashinani o'rganish modelini yaratish algoritmi tanlash, uni ma'lumotlar bilan ta'minlash va giperparametrlarni sozlashni o'z ichiga oladi. Giperparametrlar - bu modelni o'qitish jarayonini boshqarish uchun ishlatiladigan sozlanishi parametrlar.

Masalan, neyron tarmoqlarda ma'lumot olimi yashirin qatlamlar sonini va har bir qatlamdagi tugunlar sonini aniqlaydi. Giperparametrlarni sozlash (yoki optimallashtirish) eng yaxshi ishlashni ta'minlaydigan giperparametr konfiguratsiyasini topish jarayonidir. Siz eshitadigan keng tarqalgan savol: "Qaysi mashinani o'rganish algoritmidan foydalanishim kerak?" Mashinani o'rganish algoritmi ma'lumotlar to'plamini modelga aylantiradi⁹¹.

Algoritmi tanlash, birinchi navbatda, ma'lumotlarni qayta ishlash va tahlil qilish stsenariysining ikki jihatiga bog'liq: O'tgan ma'lumotlar bo'yicha modelni o'rgatish orqali ma'lumot olimi qanday biznes savoliga javob bermoqchi? Ma'lumotlarni qayta ishlash va tahlil qilish stsenariysi qanday talablarni qo'yadi: aniqlik, o'qitish vaqti, chiziqchilik, parametrlar soni, funktsiyalar soni va boshqalar? Ushbu savollarga javob berish uchun Azure Machine Learning⁹² ko'p toifali qarorlar o'rmoni, tavsiya tizimlari, neyron tarmog'ining regressiyasi, ko'p sinfli

Xulosa va natijalar. Ma'lumot olimi katta ma'lumotlarni tahlil qilib, ma'lum naqshlar, aloqalar va tendentsiyalarni aniqlash orqali biznes qarorlarini qo'llab-quvvatlaydi. Ular strukturaviy va strukturaviy bo'lmagan ma'lumotlarni ishlatadilar, masalan, elektron jadvallar, ijtimoiy tarmoqlar yoki video materiallar. Ma'lumot olimlari tahlil qilishda dasturlash, statistika va mashina o'rganish kabi ko'nikmalarni qo'llaydilar. Ushbu bilimlarni sanoatdagi maxsus muammolarni hal qilishda va biznes jarayonlarini takomillashtirishda samarali ishlatishadi. Ma'lumotlarni vizualizatsiya qilish va bashorat qilish orqali muammolarni tez va aniq aniqlash imkonini beradi.

Tayyorgarlik bosqichida tadqiqot dasturini ishlab chiqish amalga oshiriladi, bu jarayon katta hajmdagi qog'oz ishlarini nazarda tutadi. Bu jarayon tadqiqotning maqsadlari, vazifalarini tavsiflashni, muammoni aniqlash, savollarni shakllantirish, agar so'rov o'tkazish rejalashtirilgan bo'lsa, tadqiqotning dastlabki rejasini ishlab chiqishni o'z ichiga oladi. Ushbu bosqichda ishlatiladigan eng mashhur vosita - turli xil matn muharrirlari, masalan, Microsoft Office Word, standart Windows, Notepad bloknotlari va boshqalardir. Ular barcha to'plangan ma'lumotlarni saqlash va tartibga solish imkonini beradi. Tadqiqot dasturining oxirgi vazifalaridan biri so'rovnomanini ishlab chiqishdir. Bugungi kunda so'rovnomanini tuzish jarayonini osonlashtiradigan turli xil dasturlar va onlayn xizmatlar mavjud. Masalan, Microsoft Office, InfoPath kabi dasturlar bo'lib, ushbu dastur yordamida ma'lumotlarni tez yig'ish maqsadida turli

⁹¹ "Architecting the Cloud: Design Decisions for Cloud Computing Service Models" - Michael J. Kavis (2017)

⁹² "Internet of Things: A Comprehensive Approach to Enabling Technologies and Applications" - Rajkumar Buyya, Amir Vahid Dastjerdi (2016)

elektron shakllar yaratish mumkin. Ushbu dastur yordamida siz ma'lumotlarni tez yig'ish uchun turli xil elektron shakllarni yaratishingiz mumkin. Foydalanuvchilarga shakllarni yaratish uchun ko'plab imkoniyatlar taqdim etiladi, shu jumladan turli shablonlar, boshidan shakllarni yaratish imkoniyati va boshqalar.

Taklif va tafsiyalar. Sosiologiya fani bugungi kunda muhim va tezkor rivojlanish bosqichida turibdi. Mazkur fanning turli muammolari faylasuflar, tarixchilar, pedagoglar, psixologlar, iqtisodchilar va keng jamoatchilik tomonidan atroflicha o'rganila boshlandi. "Sotsiologik tadqiqot obykti va predmeti aniqlangach uning vazifalarini aniq belgilab olish zarur. Tadqiqotning vazifalari uning obykti va predmeti bilan, shuningdek tadqiqotchilik yondashuvlari va maqsadi bilan chambarchas bog'liq, lekin, tadqiqotning natijalari qanday bo'ladi, degan savolga javob bera olmaydi. Bu savolga javob berish uchun vazifalarning aniq doirasini chegaralab olish zarur"⁹³

Sotsiologik ma'lumotlarni qayta ishlash va tahlil qilish bo'yicha takliflar va tavsiyalar tadqiqot sifati, samaradorligi va xulosalarning ishonchliligini oshirishga qaratilgan bo'ladi.

Tadqiqot Dizaynini Oldindan Statistik Tahlilga Moslash: Ma'lumotlarni yig'ishdan oldin, qaysi statistik usullardan (korrelyatsiya, regressiya, ANOVA) foydalanmoqchi ekanligingizni aniqlang va so'rovnomadagi o'zgaruvchilarni (nominal, ordinal, interval, nisbiy) shunga mos ravishda shakllantiring. Tavsiya: O'zgaruvchilar miqdoriy (interval/nisbiy) bo'lsa, kuchliroq statistik testlardan foydalanish imkoniyati kengayadi.

Namuna Hajmi va Rerezentativlik: Statistik tahlillarning ishonchliligi uchun tanlanma (namuna) hajmi yetarli bo'lishi va general to'plamni (aholini) to'g'ri aks ettirishi (reprezentativ) shart. Tavsiya: Namuna hajmini aniqlashda tegishli statistik formulalardan foydalaning.

Sifat va Miqdoriy Ma'lumotlarni Integratsiyalash (Mixed Methods): Tadqiqot xulosalarini chuqurlashtirish uchun miqdoriy tahlil (statistik natijalar) va sifat tahlili (intervyu/kuzatuv ma'lumotlari) ni birlashtirish. Tavsiya: Statistik natijani intervyular yoki ochiq javoblar bilan izohlash, xulosalarga kontekst beradi.

Tahlilni boshlashdan oldin barcha xatolar, qabul qilib bo'lmaydigan qiymatlar (outliers) va to'liq bo'lmagan javoblarni aniq tartib-qoida asosida (masalan, o'zgartirish yoki tahlildan chiqarib tashlash) hal qiling. Tavsiya: Barcha ma'lumot tozalash amallarini hujjatlashtiring (qaysi qiymatlar qanday o'zgartirilgan).

Ochiq savollarga berilgan javoblarni kodlashda aniq, o'zaro bir-birini inkor etuvchi (mutually exclusive) va to'liq (exhaustive) kategoriyalardan foydalaning. Tavsiya: Kodlashni bir nechta mustaqil ekspert tomonidan amalga oshirib, kodlararo kelishuvni tekshiring. Har qanday murakkab tahlilga o'tishdan oldin, barcha asosiy o'zgaruvchilarning chastota taqsimotini, o'rtacha va standart og'ishini tekshiring.

⁹³ <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/33607>

Tavsiya: Ma'lumotlar qanday taqsimlanganini (normal taqsimot) bilish, keyingi inferensial testlarni tanlashda muhim.

Eng Kichik Tahlil Birliklaridan Murakkabiga O'tish:

Bir o'zgaruvchili tahlil: Chastota taqsimoti.

Ikki o'zgaruvchili tahlil: O'zaro bog'liqlik (Korrelyatsiya, Chi-kvadrat).

Ko'p o'zgaruvchili tahlil: Regressiya, Faktor tahlili. Tavsiya: Barcha bosqichlarni izchil o'tkazish xatolik ehtimolini kamaytiradi va natijalarga chuqurlik beradi. SPSS, R, Python, Stata kabi professional statistik dasturiy ta'minotdan foydalanish tahlil jarayonini tezlashtiradi va murakkab hisoblashlarni aniq bajarish imkonini beradi. Tavsiya: Kamida bitta zamonaviy statistik dasturni chuqur o'rganish va uni qo'llash⁹⁴.

Statistik ahamiyatga ega bo'lgan natija har doim ham amaliy ahamiyatga ega bo'lmasligi mumkin. Olingan xulosalarni sotsiologik nazariyalar va mavjud ijtimoiy kontekstga bog'lang. Tavsiya: Nima uchun bu bog'liqlik yuzaga kelganini nazariy jihatdan izohlashga harakat qiling.

Natijalarni samaraliroq yetkazish uchun jadvallar, ustunli grafiklar, aylana diagrammalar yoki tarqalish grafiklaridan keng foydalaning. Tavsiya: Grafik va diagrammalar sarlavhalari aniq va ma'lumotni o'zi yetkazib beradigan darajada bo'lishi kerak. Tadqiqot natijalarini taqdim etishda namuna hajmi, tanlanma usuli yoki ma'lumotlarni yig'ish usullaridan kelib chiqadigan har qanday cheklovlarni eslatib o'ting. Bu xulosalarning ishonchlilik darajasini aniqlashga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Yuldasheva, G., & Yo'ldosheva, M. (2023). Raqamli iqtisodiyot va texnologiyalarni rivojlantirish asoslari. Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali, 5(Special issue), 236-240.

2. Teshabaeva, O., Yuldasheva, G., & Yuldasheva, M. (2021). Development of electronic business in the republic of Uzbekistan. Интернаука, (3-3), 16-18.

3. Maxnytkina O.V. Ierarxik tuzilishga ega zaif rasmiylashtirilgan ob'ektning rivojlanish traektoriyasini optimallashtirish // Oltoy davlat universiteti yangiliklari. 2013. No 1-1(77)

4. Maltseva A.V. Boshqaruv qarorlarini qabul qilish uchun ma'lumotlarni tahlil qilishning zamonaviy usullari va texnologiyalaridan foydalanish (mehnat bozorini segmentatsiyalash muammosini hal qilish misolida // Evrosiyo ma'muriy fanlar akademiyasining axborotnomasi. 2010. No

5. "Internet of Things in Smart Technologies for Sustainable Urban Development" - N.A.B.Abdul Rahman, Y.M.A.Rahman (2021)

6. S. J. Simske: "XML va XML-ma'lumotlardan foydalanib, hujjatlarni jismoniy, mantiqiy va taqdimot darajalarida tushunish",

7. file:///C:/Users/Boburkhon/Downloads/68-74.pdf

⁹⁴ Samatov, X., & Jalilov, M. (2024). SOTSIOLOGIK MA'LUMOTLARNI QAYTA ISHLASH VA TAHLIL ETISH USULLARI.

8. "Architecting the Cloud: Design Decisions for Cloud Computing Service Models" - Michael J. Kavis (2017)
9. "Internet of Things: A Comprehensive Approach to Enabling Technologies and Applications" - Rajkumar Buyya, Amir Vahid Dastjerdi (2016)
10. Shilkina N.E. Noaniqlik va xavf komponentlar. // Oryol davlat universitetining xabarnomasi: Yangi gumanitar tadqiqotlar 2011. №1(15).
11. <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/33607>
12. Samatov, X., & Jalilov, M. (2024). SOTSIOLOGIK MA'LUMOTLARNI QAYTA ISHLASH VA TAHLIL ETISH USULLARI.
13. https://yangiasr.uz/files/books/2025-05-14-09-30-03_19f297c172cb380e0196110536b65b4b.pdf